

О.І. Тищенко

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКІВ

Досліджено сучасний стан та основні механізми роботи банків з проблемними активами. Виявлено низку факторів, що здійснюють найбільший вплив на якість активів банків та збільшують частку негативно класифікованих активів. Визначено чотири альтернативні механізми позбавлення банків від поганих активів, серед яких до найбільш прийнятого було віднесено організацію роботи КУА (компанії з управління активами). Встановлено доцільність створення в умовах фінансової кризи для управління проблемними активами банків недержавного «госпітального банку» з передаванням частини викупу проблемної заборгованості за рахунок бюджетних коштів. Рис. 4, табл. 1, дж. 9.

Ключові слова: проблемні активи, якість активів, негативно класифіковані кредити, проблемний банк, «госпітальний банк», механізм, «брідж-банк», компанія з управління активами (КУА).

GEL G 21

Постановка проблеми. Фінансова криза, що охопила країну негативно позначилася на результатах діяльності більшості банків. Вона стали певного роду тестом на стійкість банківських установ та своєрідним фільтром для очищення банківської системи від неплатоспроможних та збиткових банків. Економічна нестабільність призвела до зростання обсягів проблемної заборгованості банків, погіршення якості їх активів. Це відобразилося на рівні довіри до банків з боку вкладників та акціонерів, збільшило ризик ліквідності, погіршило репутацію банків.

З огляду на це, питання вдосконалення управління проблемними активами банківської системи залишаються актуальними, що зумовлює потребу вивчення поточного стану проблемних активів та визначення дієвих механізмів роботи з ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблемних активів та пошуку методів управління ними присвячені праці В.І. Міщенко, А.І. Граділь [1], В.Д. Базилевича, О. І. Барановського, Р. А. Герасименко, Л. О. Примостки, А. М. Мороза, І. Б. Івасіва, М. І. Савлука. Основна увага науковців зосереджена переважно на визначенні загальних питань управління проблемними активами банків для мінімізації витрат та забезпечення фінансової стійкості банку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Втім, негативні наслідки фінансової кризи вимагають пошуку дієвих механізмів роботи з проблемними активами банків шляхом узагальнення вітчизняного та закордонного досвіду у цій сфері.

Мета статті. Головною метою цієї статті є пошук дієвих механізмів роботи банків з проблемними активами банків для зниження їхнього негативного впливу на фінансову стійкість та платоспроможність банків.

Методи та методики дослідження. Теоретичною базою досліджень є методи емпіричного та теоретичного дослідження. У роботі використані методи порівняльного аналізу (при дослідженні різних механізмів роботи з проблемними активами, при визначенні особливостей створення та функціонування «проблемного банку» та «бридж-банку»), систематизації (при визначенні факторів впливу на якість активів банку), системного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В літературних джерелах порізному визначають поняття «проблемні активи». Під ними частіше розуміють активи банку, з якими виникли проблеми під час їхнього повернення у визначений термін і реалізація механізмів для їхнього повернення завдає додаткових затрат для банку, тобто погіршує його фінансовий результат [2]. До того ж деякі автори [3] використовують схожі поняття, такі як «токсичні» активи, «сміттєві» активи», які за суттю є синонімічними.

Для пошуку дієвих механізмів управління проблемними активами необхідно оцінити сучасний стан банківської системи України.

Протягом 2016 року продовжилося скорочення кількості функціонуючих банківських установ на 17,95% і станом на 01.01.2017 року їхня кількість складала 96 установ. Протягом року в структурі власності банківської системи України відбувались значні зміни. Внаслідок націоналізації ПАТ КБ «Приватбанк» частка державних банків в структурі активів банківської системи України значно зросла і станом на початок 2017 року відповідала 52%. При цьому на банки з приватним українським капіталом припадає близько 13%, а на банки іноземних банківських груп – 35% всієї банківської системи [4].

В цілому за результатами 2016 року відмічено незначне збільшення чистих активів банківської системи України з 1,254 млрд. грн. до 1,256 млрд. грн. Така динаміка хоча і є позитивною, але в цілому обумовлена значними коливаннями курсу національної валюти на фоні зменшення кількості банківських установ та скороченням кредитних портфелів. Високий вплив коливання курсу національної валюти на обсяг активів банківської системи пояснюється значною часткою активів в іноземній валюті в їх загальній сумі (41,8% станом на початок 2017 року).

Проведена НБУ протягом 2016 року діагностика якості активів 40 банківських установ (від 21-го до 60-го за розміром активів), як і перших 20 банків у 2015 році (банки «Хрещатик» та «Фідобанк» було оголошено неплатоспроможними), виявила основні проблеми більшості українських банків – неадекватне відображення якості активів та значний рівень прихованого кредитного ризику [5].

За офіційними даними НБУ, обсяги негативно класифікованих (поганих) кредитів склали 25,3% від загального портфеля українських банків, або 238,5 млрд. грн. Втім, експертна оцінка визначила частку проблемних активів на рівні 55%, що становить майже 518,4 млрд.грн. З урахуванням кредитів банків, що знаходяться під контролем Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, які де-факто дуже погано обслуговуються, рівень проблемної заборгованості досягає 1 трлн грн. [6]. Отже ситуація з якістю активів банківської системи є вкрай негативною.

Діагностика проблемних кредитів (NPL) виявила певні розбіжності у відображенні рівня даної заборгованості за даними банків та результатами стрес-тестування, проведеного НБУ. Так частка негативно класифікованої заборгованості за 20 найбільшими банками зросла з заявлених банками 27% до 53%. Тоді як у портфелі 40 останніх банків рівень проблемної заборгованості зрів з 19% до 43% (рис. 1). Найбільші розбіжності між заявленим рівнем NPL та оцінкою діагностичного обстеження виявлено у портфелі кредитів суб'єктам господарювання у національній валюті – приріст становить 31 відсоткових пункту [5].

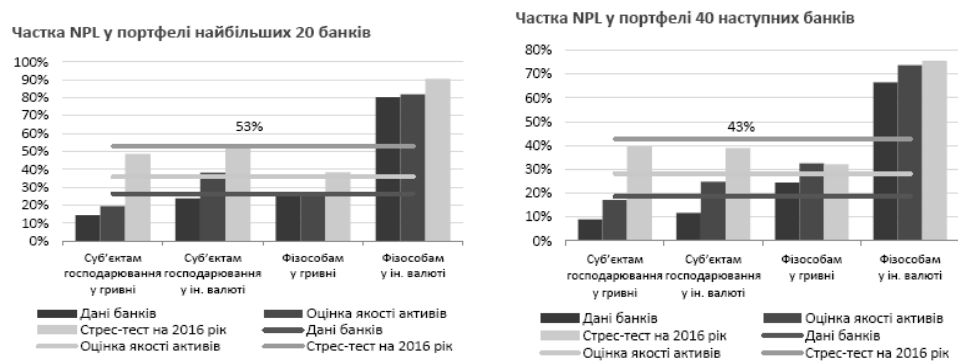

Рис. 1. Частка проблемної заборгованості за 20 найбільшими та 40 наступними банками України

Джерело: [5].

Структура проблемних активів за різними банкам є неоднорідною і в середньому має такий вигляд (рис. 2): частка поганих корпоративних кредитів досягає 65%, за позиками фізичних осіб — 31%, рівень проблемної заборгованості за кредитами малому і середньому бізнесу — лише 4%. До того ж в структурі проблемних кредитів фізичних осіб частка іпотечних кредитів складає 40%, споживчих — 35%, та кредити на придбання автомобіля — 25% [6].

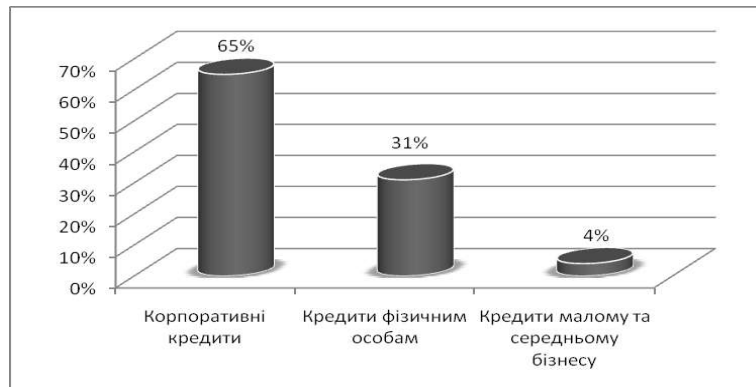

Рис. 2. Структура проблемних кредитів за банківською системою України
Джерело: складено автором на основі [6].

Отже в цілому за результатами оцінки стану банківської системи України було виявлено негативну тенденцію щодо зростання частки проблемної заборгованості за активами та наявності значної частки негативно класифікованих кредитів в портфелі банків, що пояснюється впливом низки факторів.

1) Невідповідність суми непогашеного залишку боргу реальному стану речей, зміненого внаслідок кризових обставин. Це стосується як ринкової вартості застави, так і суми, яку здатен сплачувати позичальник. За оцінкою НБУ, недостатній рівень якості застави, яку окремі банки враховували під час оцінки кредитних ризиків став ключовим фактором низької якості банківських активів. Банки протягом останніх трьох років здебільшого (27%–33% загального обсягу

застави) використовували забезпечення у вигляді майнових прав на інше майно, яке є найменш якісним, що не дозволяло повністю покрити збитки у разі банкрутства позичальника. Банки та позичальники часто зловживали таким видом забезпечення з метою штучного заниження кредитного ризику у власній звітності [5].

При цьому спроби сторін - банків та позичальників - скорегувати за спільною домовленістю суму боргу до реальної для повернення шляхом реструктуризації не завжди мали позитивні наслідки, що приводило лише до зростання суми простроченої заборгованості за кредитами.

2) Наявність в портфелі активів неякісних цінних паперів, що характеризувались значним рівнем ризику. Ознаками неякісності цінних паперів було визнано такі: пов'язаність емітентів з акціонерами банків; непрозора діяльність та структура власності емітентів; незадовільні фінансові результати роботи емітентів; ознаки маніпуляції з котируваннями цінних паперів на фондових біржах. Наявність таких цінних паперів в цілому знижувало якість загального портфеля активів банків.

3) Відсутність можливостей погашення заборгованості через зниження або відсутність доходів позичальників. Економічна та політична нестабільність негативно позначилися на рівні доходності суб'єктів господарювання, тим самим знизивши вірогідність своєчасного погашення прийнятих на себе зобов'язань.

Агреговані фінансові показники підприємств свідчать про неспроможність більшості не фінансових корпорацій повною мірою обслуговувати борги. Для багатьох галузей (за винятком добувної, харчової промисловості і сільського господарства) відношення боргу до операційного прибутку за 12 місяців було негативним, що свідчить про від'ємний операційний прибуток галузі в цілому.

Середнє покриття відсоткових витрат підприємств їхнім операційним прибутком є досить низьким, що говорить про недостатність агрегованих грошових потоків підприємств реального сектору для обслуговування сукупних відсоткових платежів.

Боргове навантаження в розрізі секторів для всіх галузей економіки (співвідношення боргу до операційного прибутку залишається надто високим).

Найпомітніше зростання частки проблемних боргів сталося в машинобудуванні (57%), металургії (62%), будівництві та нерухомості (52%) та харчовій промисловості (52%) – галузях, які зберігають високе боргове навантаження (рис.3). Висока частка проблемної заборгованості в машинобудуванні та металургії викликана насамперед концентрацією підприємств цих галузей в зоні АТО, а також погіршенням фінансового стану через проблеми з доступом до російського ринку.

З огляду на платоспроможність галузей та окремих компаній, варто очікувати зростання проблемної заборгованості у майбутньому, насамперед в енергетичній, транспортній та торговельній галузях, а також у машинобудуванні.

4) Ще однією негативною ознакою зростання проблемної заборгованості підприємств є значна частка залучених в докризований період коштів від банків в іноземній валюті. Через значну девальвацію гривні в період 2014-2016 років гривневий еквівалент заборгованості підприємств різко зріс (з початку 2014 року до кінця III кв. 2015 року на 61%). Хоч протягом 2016 року і відзначилися позитивні зміни в структурі заборгованості (частка валютної складової у запозиченнях підприємств знизилася з 80% до 76%) через часткову реструктуризацію внутрішніх боргів, вона залишається вкрай високою. За показником відношення боргів реального сектору до ВВП, який у першому півріччя 2016 року складав 100,3%, Україна значно перевищує аналогічні показники країн Центральної та Східної Європи [5].

Рис. 3. Частка негативно класифікованих кредитів в розрізі галузей економіки у вересні 2016 року

Джерело: [5].

5) Значне зростання частки державних банків, що веде до посилення системного ризику всієї банківської системи України. Наприкінці 2016 року відбулася процедура передачі ПАТ КБ «Приватбанку» у державну власність. В результаті чого частка держави на банківському ринку становить 52% активів, 60% депозитів фізичних і 49% — юридичних осіб. Частка обслуговування держбанками активних платіжних карток становить 74%. Останнім часом діяльність держбанків все частіше асоціюється з категорією «системний ризик», під яким слід розуміти надмірну залежність функціонування банківської системи від окремих установ або сегментів діяльності, виникнення проблем у яких призводить до миттєвого поширення кризових явищ. Оскільки всі три державні банки («Ощадбанк», «Укрэксимбанк», «Приватбанк») належать до категорії системних, результати їхньої діяльності позначаються на стані усїєї банківської системи України. Величина збитку держбанків банків в 2014-2015 рр. становила близько 40% від загального збитку банківської системи. Хоча за результатами 2016 року відбулося скорочення величину збитку на 21,4 млрд. грн. (на 82% від розміру збитків 2015 р.), проте націоналізація «Приватбанку» стала причиною рекордної збитковості банківської системи України у 2016 р., згенерувавши 80% цих збитків на суму 135,3 млрд. грн. [7]. За оцінкою експертів, фундаментальною проблемою і джерелом збитків держбанків є колосальний розмір їх проблемних активів (частка складає 45,4% від їх кредитного портфеля, не враховуючи «Приватбанк»). Отже погіршення якості активів державних банків негативно позначається на якості активів всієї банківської системи і приводить до необхідності їхньої значної докапіталізації. Лише в лютому і березні 2017 року докапіталізація «Ощадбанку» і «Укрэксимбанку» в цілому склала 16,6 млрд. грн., не враховуючи прийняте державою зобов'язання на докапіталізацію «Приватбанку» на суму майже 150 млрд. грн.

6) Підвищена частка кредитів, наданих інсайдерам банків та кредитування банками державного сектору економіки. Перехід у державну власність «Приватбанку» значно підвищив ризики неповернення кредитів, наданих інсайдерським корпоративним клієнтам, рівень яких було оцінено в 160 млрд. грн. За оцінкою голови НБУ частка кредитів, наданих пов'язаним особам в «Приватбанку» знаходиться на рівні 97%, що є небезпечним не лише на банку,

але й для усієї банківської системи, оскільки вірогідність їх повернення навіть за допомогою судових інстанцій є незначною [7].

Державні органи та підприємства займають високу частку в активах державних банків. Надмірне кредитування підприємств державного сектору, яке держбанки практикували протягом багатьох років, робить фінансові установи заручниками цього процесу: замість пошуку нових, привабливих приватних позичальників, вони продовжують кредитувати держані корпорації. Це створює ризики як для банків через високу концентрацію кредитів, так і для банківської системи в цілому. Адже позичені кошти не тільки неефективно працюють, не потрапляючи до рук найбільш успішних позичальників, а й не завжди вчасно поверталися через регулярне виникнення в державних компаніях труднощів з обслуговуванням і погашенням боргу. Маючи змогу отримувати від держбанків «кредити на вимогу», керівництво держпідприємств утрачає мотивацію нарощувати ефективність їх роботи для максимізації прибутку [5].

Наявність у портфелі банків значної частки проблемної заборгованості, що склалася під впливом зазначених вище факторів, погіршується якість його активів та негативно впливає на діяльність банків, а саме:

- Веде до зростання витрат на обслуговування проблемної заборгованості в банку. Неможливість стандартизації та синхронізації процедури стягнення боргів за проблемними кредитами з іншими технологічними ланцюжками в банку змушує виносити їх в окремі підрозділи. Це вимагає чималого фінансування і відволікання потужностей банку з інших напрямків. До того ж банки навіть після списання безнадійної заборгованості за рахунок сформованого резерву надалі ураховують ці активи позабалансових рахунках, отже продовжують нести витрати на моніторинг подальшої долі цих активів.

- Збільшує втрати активів шляхом їх повернення через суд. Через значні судові витрати та бюрократичну тяганину більша частка грошових коштів не повертається банку.

- Ускладнює процедури повернення проблемних кредитів державних банків. Врегулювання проблемних кредитів шляхом реструктуризації, як правило, передбачає продовження терміну або відстрочку виплати, заміну валюти зобов'язання, часткове прощення боргу і зменшення відсотків. На це банки повинні отримати певні повноваження від власників. У випадку, коли власником банку виступає держава, отримання такої повноважень стає майже неможливим [6].

Отже звільнення банків від проблемних кредитів є основним завданням менеджменту та необхідною умовою оздоровлення фінансово-кредитної системи держави, без чого неможливий його економічний розвиток.

Поряд зі стандартними процедурами банків в роботі з проблемними активами, до яких відносять списання активів за рахунок власних резервів та продаж активів колекторським агентствам, виділяють альтернативні механізми позбавлення банків від поганих активів, а саме:

1. Передача проблемних активів (NPL) у фінансово стабільні банки з метою оздоровлення інших.

2. Передача NPL з балансів банків на баланс «поганого» банку — Bad Bank.

3. Продаж NPL компанії з управління проблемними активами, що має спеціальні права і повноваження щодо врегулювання боргів.

4. Сек'юритизація - заміщення NPL сек'юритизаційними цінними паперами з їх переведенням на баланс спеціалізованої компанії-емітента SPV (special-proposal-vehicle).

Кожен з перелічених механізмів має свої переваги та перешкоди щодо впровадження. Втім, механізм створення так званого «проблемного» банку

визначається багатьма науковцями як найоптимальніший в умовах кризи. До того ж цей механізм довів свою дієвість на практиці за кордоном.

Пропонований механізм було втілено в життя урядом Швеції під час кризи 1991–1992 років. Він передбачав списання безнадійних кредитів та продаж банками проблемних кредитів спеціально створеним державним інституціям («Securum» і «Retriwa»). Даному процесу активно сприяло створення Агентства з підтримки банків, що здійснювало класифікацію активів та опрацьовувало підходи до їх оцінки.

Актуальним прикладом може слугувати створення у 1999 році урядом Японії банку DICJ у посткризовий період іпотечного ринку початку 1990-х рр., який викупував у банків «погані» активи. Саме ефективна діяльність DICJ дозволила повернути 98% урядових коштів та сприяла виходу Японії із семирічної кризи банківської системи [8].

Наступний приклад стосується США, коли наприкінці 2008 року після загострення кредитної кризи головною фінансовою програмою оздоровлення банківського сектору було запропоновано TARP (Troubled Assets Relief Program), тобто програму викупу «поганих» активів банків. Урядом запропоновано створення «госпітального банку» на фундаменті Citibank, що є одним із найбільших реципієнтів програми TARP.

Проблеми створення спеціалізованого державного банку управління проблемними активами активно впроваджувалися урядами Німеччини, Італії, Ірландії та Ісландії [8].

З урахуванням вітчизняних реалій банківської системи заслуговує на увагу досвід функціонування спеціалізованих фондів (компаній) управління активів (КУА).

КУА - це окрема організація, яку ще називають «компанією спеціального призначення» (special purpose vehicle - SPV). Вона придбаває й розпоряджається активами проблемних банків. Основна мета діяльності КУА полягає у викупі в неплатоспроможних банків проблемних кредитів, активів, заставного забезпечення та поновленні платоспроможності цих банків після реалізації зазначених активів за максимально можливою ціною [9].

Ключовим фактором для успішного запуску та діяльності такої КУА є надання їй додаткових повноважень у відносинах з позичальниками і незалежність від політичного впливу та від банків-оригінацій (що поступилися поганими кредитами), і навіть від центрального банку. Показовим прикладом є діяльність малайзійської компанії «Данахарта» (Danaharta), що мала виняткові повноваження відповідно до спеціального закону (The Danaharta Act) та отримала права купівлі проблемних активів та можливість їхнього управління. Подібні фонди започатковувалися також у Мексиці, Аргентині, США, Швейцарії та інших країнах. Серед країн-колишніх членів СРСР, корисним може бути досвід Казахстану, де наприкінці 2008 було створено спеціалізований фонд – Фонд стресових активів (ФСА), що розпочав акумулювати проблемні активи, переважно іпотечні цінні папери, та сприяти створенню ринку проблемних кредитів в цій країні.

Таким чином можна зробити висновок, що фінансові регулятори та банки багатьох країн світу активно працюють в сегменті банківських балансів щодо проблемних активів за допомогою створення спеціалізованих інституцій, отже цей досвід може бути корисним і для України.

Україна вже робила спроби створити санаційний банк на зразок КУА. Після капіталізації одного з проблемних банків «Родовід банк» на суму 12,3 млрд. грн., Уряд у 2011 р. затвердив Положення про санаційний банк, а в 2012 році НБУ надав йому відповідну ліцензію. Але цей банк так фактично і не запрацював,

оскільки спеціальний законопроект «Про санаційний банк» не був прийнятий Верховною Радою, а установу через чотири роки бездіяльності було відправлено НБУ на ліквідацію у ФГВФО [6]. Отже, слід продовжити дії в обраному напрямку.

Процедуру викупу проблемних банківських активів можна здійснювати або через механізм «брідж-банку» (американська модель), або «госпітального банку» (німецька модель) (рис. 4).

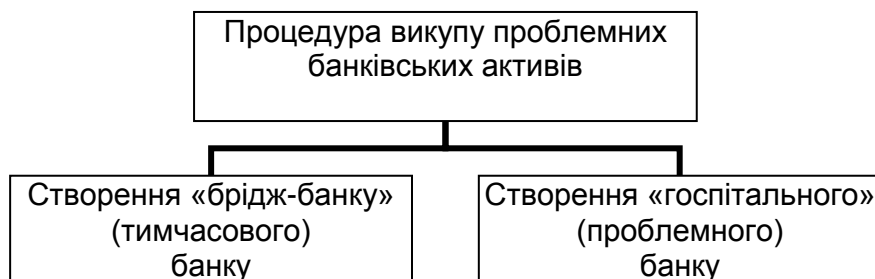

Рис. 4. Механізми продажу проблемних активів банків
Джерело: створено автором на основі [9].

Брідж-банк – це тимчасова фінансова установа створена з метою утримання працюючих (непроблемних, нетоксичних) активів та зобов'язань проблемного банку. Його основне призначення полягає в забезпеченні безперервності здійснення банківських операцій шляхом передачі йому активів та зобов'язань нежиттєздатного банку на період до прийняття остаточного рішення з урегулювання не платоспроможності останнього.

Створення «брідж-банку» окрім позитивних моментів має певні недоліки: потенційно великі витрати системи депозитного страхування, можливість зловживання при виборі форми і ціни продажу активів, великі терміни повернення незастрахованих зобов'язань. Слід зазначити, що доцільність створення таких банків може бути лише за умови не перевищення витрат, пов'язаних з їх організацією і функціонуванням над витратами щодо ліквідації банків-банкрутів [9].

Термін «госпітальний банк» застосовується для позначення фінансового інституту, створеного з метою переведення до нього проблемних активів.

Термін «госпітальний банк» з'явився в 1988 році, коли американський «Mellon Bank» передав проблемні кредити на нерухомість до «Grant Street National Bank». Однак відомішим цей термін став у 1992-му після заснування такого банку у Швеції, де його роль виконували дві спеціалізовані структури - "Securum" і "Retriva", створені на основі на той час уже націоналізованих банків "Nordbanken" і "Gota" (націоналізація мала тимчасовий характер, зробивши у такий спосіб збитки нульовими).

Основна мета функціонування «госпітальних» банків полягає в тому, щоб реструктуризувати проблемні активи та після стабілізації економічної обстановки та відновлення платоспроможності боржників повернути такі активи на ринок за прийнятною ринковою ціною [9].

Досить часто поняття «госпітальний банк» ототожнюється з поняттям «брідж-банк». Проте на відміну від «госпітального», основна мета створення «брідж-банку» полягає в реалізації заходів щодо реорганізації або ліквідації банку-банкрута [1]. Основною функцією «госпітального (проблемного)» банку є вирішення питання щодо зменшення величини негативно класифікованих активів

у кредитному портфелі банків. Відмінності у функціонуванні «тимчасового» та «проблемного» банків наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика «тимчасового» та «проблемного» банків [1]

Ознака	«Тимчасовий» банк «Бридж-банк»	«Проблемний» банк «Госпітальний» банк
Визначення поняття	Перехідна установа, що здійснює реорганізацію або ліквідацію банків шляхом пошуку покупців або реалізації його активів	Фінансова установа, створена виключно для придбання й управління проблемними активами
Призначення	Управління банками з метою збереження їх вартості в разі банкрутства	Очищення балансів банків від проблемних активів
Термін функціонування	Короткостроковий (три роки з можливою пролонгацією на рік)	Середньо- або довгостроковий (за потребою)
Форма власності	Державна	Державна, приватна або змішана
Державна	Державна	Державна

Отже в Україні є доцільним використання зарубіжного досвіду стабілізації банківської системи в умовах фінансово-економічної кризи шляхом створення саме «проблемного» банку. Його функціонування можливе на основі таких альтернатив:

- створення державного «проблемного» банку шляхом викупу проблемних активів за рахунок коштів державного бюджету із відшкодуванням банками витрат у довгостроковій перспективі;
- створення недержавного «проблемного» банку приватною компанією чи групою банків із викупом проблемних активів за рахунок коштів засновників;
- здійснення викупу за рахунок коштів державного бюджету не всіх проблемних активів, а лише окремих їх видів (наприклад, іпотечних);
- поєднання другого і третього варіантів – держава здійснює викуп лише іпотечних кредитів із створенням агентства реструктуризації іпотечних кредитів при Державній іпотечній установі [1].

На думку експертів (вчених) [1], з якою слід погодитися, найдоцільнішим для України є поєднання зусиль держави й банків для створення «проблемного» банку. До того ж, з огляду на обмеженість коштів державного бюджету, прийнятним варіантом було би створення недержавного «проблемного» банку та здійснення викупу за рахунок держави окремих видів проблемних активів комерційних банків.

Такий механізм управління проблемними активами має низку переваг. Він дозволяє знизити навантаження на державний бюджет та ризик недостатності ресурсів для викупу всіх проблемних активів. При цьому дає можливість державі здійснити реструктуризацію іпотечних кредитів, а при наявності якісної застави забезпечить можливість отримання певного прибутку в майбутньому.

Отже, використання запропонованого механізму фінансової стабілізації банківської системи в умовах обмежених державних ресурсів є економічно доцільним.

Держава у 2017 року зробила певні кроки щодо реалізації даного механізму. Так у березні 2017 року відбулося засідання комітету з питань фінансової

політики та банківської діяльності, на якому було заявлено про необхідність створення Агентства проблемних активів. Створена робоча група, в яку входять всі державні банки, Міністерство фінансів, представники НБУ та профільного комітету парламенту, працюють над його створенням з січня 2017 року, адже створення Агентства проблемних активів є актуальним не тільки для фінансової системи, але і для всієї економіки.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Якість активів та кредитного портфеля вітчизняних банків залишається вкрай низькою та неоднорідною. За результатами аналізу було визначено низку факторів, що впливають на збільшення рівня проблемної заборгованості банків. Значна питома вага негативно класифікованих активів в портфелі банків має від'ємні наслідки, що позначається на їхній платоспроможності та фінансовій стійкості.

В результаті дослідження було визначено чотири альтернативні механізми позбавлення банків від поганих активів, серед яких найбільш прийнятним є організація роботи КУА (компанії з управління активами).

Серед основних процедур викупу проблемних банківських активів, до яких відносять створення «бідж-банку» та «госпітального банку», з урахуванням зарубіжного досвіду та за умов фінансово-економічної кризи, доцільним було визнано створення саме «госпітального» банку.

За обмеженості державних ресурсів найбільш прийнятним варіантом слід вважати функціонування недержавного «госпітального (проблемного)» банку та здійснення викупу лише окремих видів проблемних активів банків за рахунок держави. В цьому напрямку в Україні ведеться активна робота з березня 2017 року, результатом якої має стати створення Агентства проблемних активів.

Отже подальші дослідження слід спрямувати на визначення напрямів роботи та особливостей функціонування в Україні даного Агентства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міщенко, В. Удосконалення управління проблемними активами банків / В. Міщенко, А. Граділь // Фінанси України. – 2009. – № 10. – С. 43-54.
2. Тушницький, А.Р. Вплив проблемних активів на стабільність функціонування банківської системи України / Р.А. Тушницький // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 251-259.
3. Дубинський, О. Проблема у квадраті, або Як бути із проблемними активами банків? / О. Дубинський, Ю. Сколотяний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/181832/problema-u-kvadrati-abo-yak-buty-iz-problemnyu-aktyvamy-bankiv>.
4. Аналітичний огляд банківської системи України за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2016.pdf
5. Звіт про фінансову стабільність, червень 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=32241744>
6. Банковская детоксикация: «хороший», «плохой», «злой»? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/finances/bankovskaya-detoksikaciya-horoshiy-ploho-y-zloy_.html
7. Госбанки: токсичная поклажа черных ящиков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.zn.ua/>
8. Пустовіт, Р.Ф. Тенденції та перспективи управління проблемними активами в глобальній банківській системі / Р.Ф. Пустовіт, Р.В. Лисенко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 5. – Т. 3. – С. 179-182.
9. Огерчук, М.О. Вплив проблемних активів на трансформаційні процеси в банківській системі України / М.О. Огерчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8709/2/Oherchuk.pdf>

Рецензент статті
д.е.н., проф. Чиж В.І.

Стаття рекомендована до
публікації 3.02.2017 р.